

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Ehdotuksen mukaan julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin laajentavasti siten, että julkisuuslain soveltuminen määräytyisi julkisen vallankäytön sijaan julkisen hallintotehtävän käsitteen mukaisesti. Suomen Yrittäjät katsoo, että esitetyn muutoksen osalta haasteita käytännön soveltamisessa voi aiheuttaa erityisesti julkisen hallintotehtävän käsitteen epäselkeys. Muutoksen osalta olisi myös ensin riittävällä tavalla hahmotettava sen piirissä olevat toimijat sekä muutoksen vaikutukset näille toimijoille. Mietinnön perusteella muutos edellyttäisi lisää selvitystyötä siitä, miten julkisuuslain soveltaminen käytännössä laajenisi julkisen hallintotehtävän käsitteen kautta, ja mitkä ovat laajennuksen vaikutukset eri toimijoihin. Lisäksi olisi suoritettava riittävä vaikutusarviointi muutoksen kohteena olevien keskeisten toimijoiden kannalta.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Suomen Yrittäjät kannattaa mietinnön esitystä, jonka mukaan julkisuuslain soveltamisalan laajennettaisiin julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin siltä osin, kuin ne eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Jos julkisuuslakia laajennettaisiin siten, että se soveltuisi kaikkiin markkinoilla toimiviin julkisessa määräysvallassa oleviin yhtiöihin, pörssinoteerattuja yhtiöitä lukuun ottamatta, sen soveltaminen olisi täten aiempaa yksinkertaisempaa. Soveltamisalarajaus kilpailullista toimintaa harjoittavista yhteisöistä voi kuitenkin johtaa erilaisiin tulkintaongelmiin siitä, mikä osa toiminnasta tapahtuu kilpailuilla markkinoilla ja sitä kautta heikentää avoimuuden edistämistä.

Valtio- ja kuntaomisteisten yhtiöiden määrä on poikkeuksellisen suuri Suomessa ja tästä syystä on erityisen tärkeää, että julkisyhteisöjen määräysvallassa olevista yhteisöistä ja julkisten varojen käytöstä on riittävästi ja avoimesti tietoa saatavilla. Ongelmana nykyisin on, että julkisten hankintojen läpinäkyvyys heikkenee julkisin varoin rahoitetussa yhtiömuotoisessa toiminnassa, eikä julkisuuslain ja hankintalain tavoitteiden mukainen avoimuus toteudu täysimääräisenä. Soveltamisalan laajentaminen toisi perustellusti hankintayksiköitä ja sidosyksiköistä julkisuussäätelyn soveltamisalaan.

Soveltamisalan organisatorista laajentamista puoltaa myös korruption vastaisen yhteistyöverkoston laatima strategialuonnos, jossa on nostettu esiin läpinäkyvyyden edistäminen julkisomisteisten yhtiöiden toiminnassa. Myös valtioneuvoston oikeuskansleri on todennut kunnan toimintojen yhtiöittämisen aiheuttavan huomattavaa julkisuuslain soveltamisalan kapenemista. Suomen Yrittäjien katsoo, että hallinnon ja julkisten varojen käytön läpinäkyvyyden näkökulmasta tällaista julkisuuslain soveltamisalan kapenemista tulee rajoittaa. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen on perusteltua myös siitä näkökulmasta, että julkisomisteisiin yhtiöihin voi liittyä taloudellista vastuuta, kuten tappiollisten yhtiöiden pääomittamista tai avustamista julkisin varoin.

Suomen Yrittäjien tavoitteena on erityisesti ollut se, että in-house -yritysten toiminnan läpinäkyvyyttä lisätään ja niiden hankinnat tuodaan julkisuuslain piiriin. Nykyisin sidosyhtiöiden hankintalain mukaisuuden seuraaminen ja hankinnoista valittaminen on ongelmallista, koska hankintadokumentaatiota ei luovuteta. Pidämme ongelmallisena nykytilannetta, jossa kuntaomisteinen yhtiö voi perustella sidosyksikköasemaansa hankintalain perusteella ja samanaikaisesti julkisuuslain nykyanamuodon nojalla evätä tiedonsaantioikeuksia, vaikka kyseinen yksikkö saa merkittäviä julkisia varoja toimintaansa. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi in-house yhtiöt harjoittavat ulosmyyntiä, joten toimivat usein ainakin osittain kilpailutilanteessa. Näin ollen avoimuutta heikentää tältä osin esitetty rajaus, jossa kilpailutilanteessa markkinoilla toimiminen rajautuisi julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Julkisuusperiaate ei nykyisellään toteudu myöskään kaikkien hankintayksiköiden osalta. Suomen Yrittäjät katsoo, että kaikkien hankintayksiköiden ja niiden sidosyksiköiden tulisi noudattaa julkisuuslakia.

Suomen Yrittäjät kannattaa myös tiedonsaannin tehostamista avoimella viestinnällä. Tiedotuksen ja viestinnän tehostaminen määräämisvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta voisi vähentää julkisuuslain mukaiseen tietopyyntöjen määrää sekä julkisuuslakiin liittyvää hallinnollista takkaa.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaatione näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Katila Karoliina
Suomen Yrittäjät